

PM Rotel I (Dnr KS 2019/318)

Slopad straffrabatt för unga myndiga (SOU 2018:85)

Remiss från Justitiedepartementet

Remisstid 15 maj 2019

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.
Remissen besvaras med hänvisning till vad som sägs i stadens promemoria.

Föredragande borgarrådet Anna König Jerlmyr anför följande.

Ärendet

Ungdomsreduktionsutredningens uppdrag har varit att överväga och föreslå ändringar beträffande den straffrättsliga särbehandlingen av lagöverträdare i åldersgruppen 18-20 år. Syftet är att åstadkomma att påföljdsbestämningen för denna åldersgrupp ska motsvara den som gäller för andra myndiga lagöverträdare samt även ge förslag på hur straffmätningen och påföljdsvalet bör utformas för denna åldersgrupp.

Utredningens uppdrag har också varit att analysera konsekvenserna av den nya ordningen för unga lagöverträdare mellan 15-17 år.

När det gäller lagöverträdare i åldern 18–20 år föreslår utredningen att den så kallade ungdomsreduktionen framöver ska gälla för den som har begått brott innan han eller hon har fyllt 18 år. Som en följd av detta föreslås att straffskalan kan utvidgas uppåt på grund av återfall i förhållande till brott som den tilltalade begått från och med 18 års ålder istället för gällande 21 års ålder. Ytterligare en följdändring föreslås så att preskription för mord och övriga allvarliga brottstyper ska ske endast om lagöverträdaren var under 18 år vid tidpunkten för brottet.

I fråga om lagöverträdare i åldern 15–17 förespråkar utredningen att nuvarande reglering ska fortsätta att gälla och fortsätta att tillämpas på samma sätt som i dag. Det innebär i sin tur att det tillkommer en tröskeeffekt vid 18 års ålder i och med att den så kallade ungdomsreduktionen för 18-åriga lagöverträdare ska upphöra. Intresset för att undvika en sådan effekt vid 18 års ålder är inte tillräckligt stark för att också höja straffen för åldersgruppen 15-17 år.

Utredningen föreslår att gällande skrivning om att det krävs särskilda skäl för att döma lagöverträdare i åldern 18-20 år till fängelse tas bort.

Utredningen bedömer att strängare påföljder för lagöverträdare i åldern 18-20 år kommer att medföra en ökad tillämpning av häktning, anhållande och andra tvångsmedel inom denna åldersgrupp.

Justitiedepartementet har skickat betänkandet på remiss till Stockholms stad för yttrande.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret som har berett ärendet i samråd med socialförvaltningen.

Stadsledningskontoret bedömer inte att utredningens förslag om att ungdomsreduktionen tas bort för lagöverträdare i åldern 18-20 år kommer att påverka socialtjänsten i Stockholms stad i någon annan omfattning än idag. Stadsledningskontoret ser positivt på utredningens bedömning om att nuvarande reglering ska fortsätta att gälla och tillämpas på samma sätt som i dag beträffande lagöverträdare i åldern 15-17 år. Detta förslag skulle göra att stadens arbete med unga lagöverträdare i målgruppen lämnas oförändrat.

Mina synpunkter

Den så kallade ungdomsrabatten har varit föremål för debatt under flera års tid. Debatten har under senare år blivit mer intensiv i samband med en ökad känsla av otrygghet och med den gängrelaterade brottsligheten i Sveriges större städer.

Jag upplever utredningens förslag som välbalanserat och stadens socialtjänst ser inte några problem med att förslaget träder i kraft.

Därutöver vill jag understryka att stadens arbete för ökad trygghet och mindre brottslighet i hög utsträckning handlar om så kallad social brottsprevention. Under år 2019 tar staden bland annat fram en strategi för hur staden kan minska risken för att barn och unga vuxna dras in i kriminalitet, något som har direkt beröring på målgruppen för utredningen.

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

Remissen besvaras med hänvisning till vad som sägs i stadens promemoria.

Stockholm den 25 april 2019

ANNA KÖNIG JERLMYR

Bilaga

Remiss Slopad straffrabatt för unga myndiga (SOU 2018:85)

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarrådet Clara Lindblom (V) enligt följande.

Jag föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Delvis bifalla föredragande borgarrådets förslag
2. Avstyrka förslaget om slopad straffreduktion för 18–20 åriga lagöverträdare
3. Därutöver anfördes följande:

Vi menar att förslaget om slopad straffreduktion för 18–20 åringar ska avstyrkas, då all samlad kunskap visar på att förslaget riskerar att få motsatta effekter. Unga människor, som ännu inte hunnit etablera sig i samhället, får mycket svårt att någonsin göra det om de döms till

fleråriga fängelsestraff tidigt i livet. Det finns en risk att unga lagöverträdarens kriminella identitet förstärks genom att döma dem till vuxenpåföljder och dessutom låta dem avtjäna straff tillsammans med betydligt äldre och mer erfarna dömda. Det riskerar att ge en ökad risk för återfall i brott.

I betänkandet framgår det att det inom den neurologiska forskningen är bevisat att hjärnan inte är fullt utvecklad förrän i 25-årsåldern, vilket innebär att vi människor uppnår social och emotionell mognad först i 19–21-års ålder och förmåga till självkontroll först mellan 23 och 25 års ålder. Det visar på att unga människor inte har samma förmåga att fatta konsekvensenliga beslut som en vuxen.

Brott som begås av ungdomar är främst stölder, misshandelsbrott och narkotikabrott av mindre allvarligt slag. Endast en mycket liten andel av de unga som döms har gjort sig skyldiga till sådan allvarlig organiserad och gängrelaterad brottslighet som nämns som skäl för ändringar i straffbedömningen i utredningsdirektivet. Att genomföra en generell straffskärpning på ett sådant sätt som framgår av direktiven drabbar således en stor del unga som varken har kopplingar till organiserad brottslighet eller till annan allvarlig gängrelaterad brottslighet. För detta föreslår även utredningen alternativa undantag. Tillgänglig statistik visar också på att ungdomsbrottsligheten minskar, vilket är glädjande. Mot denna bakgrund menar vi att det inte finns något empiriskt, eller erfarenhetsbaserat, stöd för skärpta påföljder för unga lagöverträdare.

Kommunstyrelsen

Reservation anfördes av Clara Lindblom och Rashid Mohammed (båda V) med hänvisning till Vänsterpartiets reservation i borgarrådsberedningen.

Ersättaryttrande gjordes av Sissela Nordling Blanco (Fi) med hänvisning till Vänsterpartiets reservation i borgarrådsberedningen.

Remissammanställning

Ärendet

Ungdomsreduktionsutredningens uppdrag har varit att överväga och föreslå ändringar beträffande den straffrättsliga särbehandlingen av lagöverträdare i åldersgruppen 18-20 år. Syftet är att åstadkomma att påföljdsbestämningen för denna åldersgrupp ska motsvara den som gäller för andra myndiga lagöverträdare samt även ge förslag på hur straffmätningen och påföljdsvalet bör utformas för denna åldersgrupp.

Utredningens uppdrag har också varit att analysera konsekvenserna av den nya ordningen för unga lagöverträdare mellan 15-17 år.

När det gäller lagöverträdare i åldern 18–20 år föreslår utredningen att den så kallade ungdomsreduktionen framöver ska gälla för den som har begått brott innan han eller hon har fyllt 18 år. Som en följd av detta föreslås att straffskalan kan utvidgas uppåt på grund av återfall i förhållande till brott som den tilltalade begått från och med 18 års ålder istället för gällande 21 års ålder. Ytterligare en följdändring föreslås så att preskription för mord och övriga allvarliga brottstyper ska ske endast om lagöverträdaren var under 18 år vid tidpunkten för brottet.

I fråga om lagöverträdare i åldern 15–17 förespråkar utredningen att nuvarande reglering ska fortsätta att gälla och fortsätta att tillämpas på samma sätt som i dag. Det innebär i sin tur att det tillkommer en tröskeeffekt vid 18 års ålder i och med att den så kallade ungdomsreduktionen för 18-åriga lagöverträdare ska upphöra. Intresset för att undvika en sådan effekt vid 18 års ålder är inte tillräckligt stark för att också höja straffen för åldersgruppen 15-17 år.

Utredningen föreslår att gällande skrivning om att det krävs särskilda skäl för att döma lagöverträdare i åldern 18-20 år till fängelse tas bort.

Utredningen bedömer att strängare påföljder för lagöverträdare i åldern 18-20 år kommer att medföra en ökad tillämpning av häktning, anhållande och andra tvångsmedel inom denna åldersgrupp.

Justitiedepartementet har skickat betänkandet på remiss till Stockholms stad för yttrande.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret som har berett ärendet i samråd med socialförvaltningen.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 23 mars 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret har bland annat bedömt hur utredningens förslag kan komma påverka stadens verksamheter inom socialtjänsten som utreder unga lagöverträdare och utförarverksamheter som verkställer de påföljder som faller inom kommunens ansvar, som ungdomsvård och ungdomstjänst.

Stadsledningskontoret bedömer inte att utredningens förslag om att ungdomsreduktionen tas bort för lagöverträdare i åldern 18-20 år kommer att påverka socialtjänsten i Stockholms stad i någon annan omfattning än idag.

Stadsledningskontoret ser positivt på utredningens bedömning om att nuvarande reglering ska fortsätta att gälla och tillämpas på samma sätt som i dag beträffande lagöverträdare i åldern 15-17 år. Detta förslag skulle göra att stadens arbete med unga lagöverträdare i målgruppen lämnas oförändrat.

Stadsledningskontoret delar också utredningens uppfattning om att det krävs brottsförebyggande åtgärder för att förhindra nyrekryteringen till kriminalitet exempelvis genom tidigt stöd för barn och föräldrar, åtgärder inom skolan och arbetslivet. Detta är helt i linje med kommunfullmäktiges mål 1.4 om att staden ska erbjuda människor i behov av stöd insatser i tid präglade av hög kvalitet, evidens och rättssäkerhet. Inom målområdet ska en strategi tas fram under 2019 för hur staden kan minska risken för att barn och unga vuxna dras in i kriminalitet, något som har direkt beröring på målgruppen för utredningen.

Stadsledningskontoret föreslår att remissen Slopade straffrabatt för unga myndiga anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.